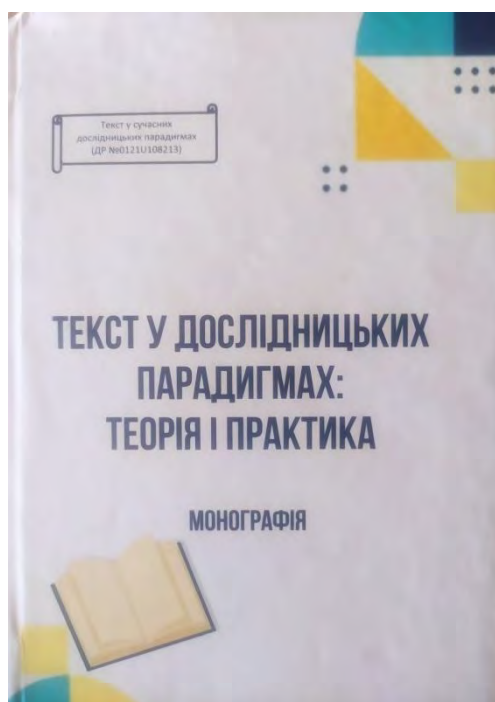

РЕЦЕНЗІЇ

ТЕКСТ У ДИСКУРСІ НАУКОВИХ СТУДІЙ (рецензія на колективну монографію «Текст у дослідницьких парадигмах: теорія і практика» / за заг. ред. О. М. Семеног. Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2022. 248 с.)

У сучасному науковому дискурсі актуалізується проблема цілісного осмислення тексту як міждисциплінарної наукової категорії, що становить основу професійної комунікації, ціннісного осмислення результатів дослідницької, творчої, освітньої діяльності, є ретранслятором наукової інформації в різних дослідницьких сферах – філології, педагогіки, психології, теорії комунікації, культурології тощо. Актуальність означеної проблеми підтверджена результатами наукової й освітньої діяльності вчених, освітян України, викладеними у колективній монографії «Текст у дослідницьких парадигмах: теорія і практика», ініційованій кафедрою української мови і літератури Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка.

До підготовки монографії долучилися знані в Україні науковці, дослідницькі зацікавлення яких суголосні проблемам герменевтики мовних і культурних явищ, текстологічної інтерпретації, стилістики тексту, його аналізу в контексті міждисциплінарних студій.

Зміст першого розділу розкриває проблему категоризації тексту в антропоцентричній та освітній парадигмах. Схарактеризовано основні ознаки тексту, специфіку його структури з урахуванням інтертекстуальності і суб'єктності у творчій діяльності особистості. Виокремлено принцип зв'язності тексту,

що уможлиблює його змістову, комунікативну й стилістичну єдність, детермінованість використання мовних засобів.

У другому розділі розкрито проблематику текстотворення крізь призму мовознавчих і літературознавчих студій. Актуалізовано дослідницьку проблему представлення специфіки ідіостилю Пантелеймона Куліша, вивчення фонетичних рис, ідіолекту письменника загалом, вибір тексту з-поміж можливих рукописних і друківаних варіантів шляхом стилістичного й образного аналізу автентичних текстів як джерел авторської мовотворчості. Представлено дослідницькі результати аналізу наукових і науково-популярних текстів Івана Франка з різних галузей знань (історії, культурології, літературознавства, фольклористики, етнографії, мистецтвознавства тощо), що свідчить про утвердження традицій україномовного наукового текстотворення наприкінці ХХ століття. Висвітлено специфіку складних слів, виявлених у поетичних текстах Ліни Костенко, на основі структурно-морфологічного, семантичного та функціонального аналізу збірок поетичних творів «Вибране» та «Триста поезій». Окреслено сутність фольклоризму літератури з позиції структурно-семіотичної концепції культури в українському і зарубіжному дослідницькому контексті, а також наголошено на значенні цього міждисциплінарного явища з позиції становлення національного характеру, етнічного коду, культурної ідентичності, народнорелігійної моделі світосприйняття, втіленої у фольклорному і літературному слові.

У третьому розділі концепт тексту представлено в контексті освітньої дослідницької парадигми крізь призму лексико-семантичної категоризації терміносполук в українському і польському науково-освітньому просторі. Джерельну основу становили мовні та педагогічні словники, законодавчо-нормативні документи. На особливу увагу заслуговують наукові рефлексії з проблеми роботи над текстом у курсі методики навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Практично спрямованими на формування дослідницької, інноваційної, лінгвістичної компетентності вчителя-філолога є висвітлені результати наукового аналізу з проблеми методики текстологічного аналізу у шкільному курсі української мови, що

спрямовано на організацію ефективної мовленнєвої діяльності учнів, на застосування змістово-композиційного, типологічного та мовно-стильового аналізу літературного тексту. порушено важливе питання комунікативного підходу в лінгводидактичній підготовці майбутніх учителів до формування у здобувачів початкової освіти текстотвірних умінь. Окреслено потенціал використання кейсів, ситуаційних вправ, що сприяє розвитку уявлень, читацької культури, готовності до проведення дискусій, формуванню критичного мислення.

Зміст четвертого розділу розкриває результати проєкту «Віртуальні лабораторії у професійній комунікації лінгвістів», що спрямований на утвердження ідеї про необхідність забезпечення спроможності національної мови щодо успішної конкуренції серед світових мов. Означено потребу створення сучасної системи національних лінгвістичних ресурсів та національної лінгвістичної інфраструктури як складової інформаційної безпеки держави.

Переконані, що монографія стане надійним науковим орієнтиром для викладачів, лінгвістів, учителів-філологів, аспірантів, студентів у здійсненні фольклористичних, літературознавчих, лінгвістичних досліджень, а також дозволить збагатити зміст філологічних, культурологічних дисциплін у підготовці сучасного педагога в закладах вищої педагогічної освіти.

Рецензент – Лариса Лук'янова